

USA og mannarættindi

Oddagrein

Í dag fer altjóða mannarættindafelags-skapurin Amnesty International undir eina herferð móti brotum á og tørvin á mannarættindum í heimsins mætasta landi, USA. Undir yvirskriftini „USA brúka mannarættindini sum sjálvstokuborð“ fer Amnesty undir eitt átak, hvørs endamáli er at bota um mannarættindini í USA og at skapa størri virðing fyri hugsanini um altjóða mannarættindi í landinum.

FØROYSKA deildin av Amnesty, sum altíð hevur verið ómetaliga virkin og hevur gjørt eitt sera stórt arbeiði, ger eisini í hesum málinum nógv burtur úr. Og í tí sambandinum eru føroysku blóðini eisini eina týðandi uppgávu sum formidlari av upplýsingum. Sosialurin fer frá í morgin at fylgja við hesum álvarsmáli. Vit fara at leggja fram fyri okkara lesarar tvs. alt Føroya fólk tilfar, sum snýr seg um syndarligu stöðuna í USA, tá tað viðvíkur tað mest grundleggjandi í tilveru okkara, nevniliga mannarættindi. Vit leggja fyri í mikudagsblaðnum.

HVÍ tá gera so nógv burtur úr einum slíkum máli kundi verið spurt? Vit mugu ikki gloyma, at júst USA er landið, sum so mong av okkum brúka sum fyrmynd fyri idealsamfelagið. Her kunnu øll koma røkka tindunum, tí tey her ræður frælsi, demokrati og frítt initiativ. Her kann hvør einstakur brúka síni evni og røkka langt. At amerikanarar sjálvir brúka heitið „Gods own country“ um sítt eigna land sigur kanska heldur ikki so lítið. Spurningurin er bara, um hetta veruliga er Guds eigna land. M.a. tað fer Amnesty við síni upplýsingarherferð at greiða frá.

TAÐ er umráðandi at gera sær greitt, at slík herferð hevur ikki til endamáli at „hongja“ tann vanliga amerikanaran út sum vittuggi ella bartrog. Tað er teirri ómenniskjanligu og órættvísu skipan, sum í mongum førum er galdandi í landinum, sum lagt verður eftir og roynt verður at bota um. Taka v.t. t.d. tey mest grundleggjandi mannarættindini sum hetta at duga at lesa og skriva, at fáa tak yvir høvdið, at fáa hjálp undir sjúku osfr., so liggur USA ljósár aftanfyr eitt nú Norðurlond. Eitt land, sum vil vera heimsins undangonguland, kann ikki loyva sær at hava mannarættindi sum sjálvstokuborð. Tað er uppgávan hjá ikki bert Amnesty men eisini framkomnum londum sum teimum Norðurlendsku at rópa varsko og vera við til at bota um mannarættindini í USA. Mikudagin hava vit fyrstu greinina um USA og mannarættindi.

Sosialurin

Tid til at tage hul på et nyt kapitel

Af statsminister Poul Nyrup Rasmussen

Jeg havde den store glæde at tale ved Javnaðarflokkens partikongres under mit besøg på Færøerne for et par uger siden. Glæde fordi invitationen til at tale, og de delegeredes modtagelse af min tale, bekræftede, at vi virkelig er i færd med at tage fat på et nyt kapitel i samarbejdet mellem vore to socialdemokratier.

Der var tider, hvor forholdet mellem Færøerne og Danmark var overskygget af banksagen og 1990'ernes økonomiske krise på Færøerne. De tider har vi nu besluttet os for at lægge bag os. Jeg føler det som om, vi nu kan tage fat på en ny periode - også mellem Danmarks Socialdemokrati og Færøernes Javnaðarflokk.

Det har jo altid været en del af vore socialdemokratiske partiers idé at have et stærkt internationalt samarbejde - at yde vort bidrag til internationalt solidaritet. Her ved starten på det nye århundrede får vort samarbejde derfor også en ekstra dimension: At sikre, at vore velfærdssamfund er stærke nok til at klare sig i den hårde internationale konkurrence. At give vore velfærdssamfund en god stærk start i det 21. århundrede er måske vores vigtigste opgave i den kommende tid.

Vi skal jo huske, at vi ikke har så mange samfund

i verden, som vi med rette kan kalde demokratiske velfærdssamfund, hvor der også er social tryghed og et ordentligt liv for de svageste mennesker. Også af hensyn til vore velfærdssamfunds fremtid er det fantastisk vigtigt, at vi nu genopbygger vort gode samarbejde mellem Færøerne og Danmark.

Samler vi vore kræfter i et fællesskab, der bygger på gensidig respekt og værn om vore velfærdssamfund, kan vi gøre meget mere for vore folk - end hvis vi går hver til sit, hver sin vej.

Med aftalen af 10. juni mellem landsstyret og regeringen satte vi et punktum. Det, der i Danmark kaldes den færøske banksag, er ikke længere et anliggende mellem færøske og danske myndigheder. Færøernes økonomi er også inde i en positiv udvikling. Aftalen indebærer bl.a., at Færøerne nu igen har det fulde ansvar for den økonomiske politik. Det gælder i såvel gode som dårlige tider.

Et kapitel i forholdet mellem Færøerne og Danmark er slut. Tiden er nu kommet til at se fremad.

Den politiske debat på Færøerne er nu meget optaget af spørgsmålet om Færøernes fremtidige styreform og forholdet til rigsfællesskabet.

Hjemmestyreløven for Færøerne har rundet 50 år. Den danske regering ser det som noget helt naturligt, at vi løbende drøfter, hvordan

vi kan tilgodese hinandens ønsker om en modernisering og fornyelse af samarbejdet. Heldigvis har samarbejdet ikke stået stille gennem de forløbne 50 år, tværtimod.

Gennem årene er der gradvist blevet overført kompetence og ansvar fra politiske og administrative organer i Danmark til hjemmestyret. Aftalen fra juni i år er det seneste eksempel. Den indebærer, at Færøernes Realkredit overgår til hjemmestyret. Forud herfor blev teleområdet overført i 1997. I 1992 blev det aftalt, at det er landsstyret - og dermed Færøerne - som har retten til udnyttelse af råstofferne i undergrunden. Status i dag er, at Færøerne selv har ansvaret for de områder, der berører størstedelen af borgernes dagligdag: Den økonomiske politik, skatter og afgifter, fiskeri, socialforsorg, arbejdsmarked, undervisning, sundhedsvæsen, miljøbeskyttelse og fredning.

Der er intet unaturligt i, at man nu i færøsk politik drøfter fremtiden for samarbejdet mellem Færøerne og Danmark i lys af den 50 år gamle Hjemmestyreløve.

Jeg sagde i min tale til Javnaðarflokkens kongres, at »ethvert valg har konsekvenser, også økonomiske«. Det gælder naturligvis også den vej, Færøerne vælger i det fremtidige forhold til Danmark - konsekvenser for den økonomiske støtte fra Danmark. Jeg fornemmede under besøget, at der er bred forståelse for dette standpunkt på Færøerne.

Og der er jo flere valgmuligheder og veje at gå i samarbejdet med Danmark. Jeg har talt om »en palet af muligheder« - fra en fornyelse af samarbejdet og styrkelse af Færøernes selvstyre indenfor rigsfællesskabet til en total adskillelse i to suveræne stater udenfor rigsfællesskabet.

Som Danmarks statsminister er det vigtigt for mig at understrege, at valget af model for samarbejdet med Danmark først og fremmest er op til det færøske folk. Debatten må starte og afklares hos det færøske folk, landsstyre og Lagting. Når I på Færøerne er fuldstændig afklaret om jeres ønsker til det konkrete, fremtidige samarbejde i form af et samlet, konsolideret forslag, ja så er regeringen naturligvis rede til at drøfte disse spørgsmål med det færøske landsstyre. Vi vil gøre det i en konstruktiv og

åben ånd.

Det er mit håb - uanset hvilken model for vores fremtidige relationer I ender op med at beslutte jer for - at jeres forslag har bred tilslutning i den færøske befolkning. At den menige færinger føler, at også han er kommet til orde i debatten. At Færøerne står samlet i sagen.

Personligt skal jeg ikke lægge skjul på, at jeg helst ser, at fornyelsen af vort samarbejde mellem Færøerne og Danmark også i fremtiden kan ske indenfor rigsfællesskabet. Hvorfor det? Fordi vi sammen har noget unikt.

Dét, der dybest set binder os sammen, er jo ikke de enkelte paragraffer i hjemmestyreordningen. Det er noget helt andet, som ingen paragraf kan erstatte. Det er vores menneskelige, historiske og kulturelle bånd.

Respekten for hinanden. Solidariteten. Velfærdssamfundet. Når alt kommer til alt, er der jo ikke så mange velfærdssamfund i verden. En 10-15 stykker heriblandt både Færøerne og Danmark. Vi har noget at værne om og stå sammen om.

Vi kan lære meget af jer på Færøerne. Først og fremmest jeres helt enestående menneskelige netværk og sammenhold. På Færøerne tager I jer af hinanden. Ingen falder igennem. I har ingen kriminalitet af betydning. Ingen hjemløse. Ingen udstødte. Og jeres vidunderlige natur og hjertevarme gæstfrihed glemmer jeg aldrig.

Men vi kan også yde noget sydfra i Danmark. Vores kulturliv og vores internationale kontakter. Vores sundhedssektor. Vores uddannelsesinstitutioner. Mange unge færinger drager hvert år til Danmark for at læse på de højere læreanstalter. Med et befolkningsgrundlag på 44.000 er der grænser for, hvilke uddannelsesinstitutioner det er muligt at opretholde på Færøerne.

Et fællesskab må naturligvis bygge på, at begge parter er tilfredse med og enige om fællesskabets vilkår. Jeg ønsker Færøerne en god debat om en af de historisk vigtigste beslutninger for det færøske samfund. Til gavn for Færøerne og til gavn for Danmark.

På gensyn!